ΠΑΛΑΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ κ. ΑΘΑΝ. ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΟΥ (ΚΡΟΥΠ)

ΠΩΣ ΓΝΩΡΙΣΑ ΤΟΝ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗ

(Γραμμένες γιὰ τὸ «Μπουκέτο»)

Α'.

Ο «Μπουκέτο» εἶχε τὴν ἔμπνευσι νὰ μοῦ προτείνη νὰ τοῦ γράψω ἀναμνήσεις μου ἀπὸ τὴν «Ἀκρόπολι» καὶ τὸν μακαρίτη Γαβριηλίδη, τὸν ἀθάνατο διευθυντή της, κοντὰ στὸν ὁποῖο ἐζήσαμε τὰ καλύτερα νεανικά μας χρόνια καὶ ἐσπουδάσαμε σὰν σὲ δεύτερο Πανεπιστήμιο.

Ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ποὺ ἀφήκαμε τὴ δημοσιογραφία — ὄχι ὅμως ὁριστικά, γιατὶ κάπου-κάπου θυμούμαστε τὰ παληά μας —τὸ νὰ ξαναθυμᾶται τώρα κανεὶς τὴν παληὰ καὶ ὡραία ἐκείνη ἐποχή, μὲ τὶς φάρσες καὶ τὶς ξεννοιασιές της, μὲ τὰ ἀπρόοπτα καὶ τὶς περιπέτειές της, τὸ νὰ θυμᾶται τὴ ζωὴ τοῦ κατ' ἐξοχὴν μπορεῖ δημοσιογράφου καὶ νὰ τὰ γράφη ὅλα αὐτὰ στὴ σημερινὴ ἐποχὴ τῶν συμφεροντολογικῶν βλέψεων καὶ τῆς πλουσίας δημοσιογραφικῆς ζωῆς, ἀκόμη δὲ καὶ στὴν ἐποχὴ ποὺ τὸ ἐπιστημονικὸ ἐπάγγελμα μᾶς ἔρριψε σὲ νέους κόσμους, μακρυὰ ἀπὸ τὶς παληὲς συνήθειες καὶ γνωριμίες, δὲν εἶνε δυνατὸν ποσῶς νὰ μελαγχολήση, ξαναγυρίζοντας τόσα χρόνια πίσω καὶ φοβοῦμαι μήπως ἡ μελαγχολία αὐτὴ διασκορπισθεῖ καὶ στὶς ἀναμνήσεις μου.

* * *

Ἂς ἔρθουμε ὡστόσο στὴν «Ἀκρόπολι» τοῦ 1904—1905.

Εἶχα τελειώσει τὸ Γυμνάσιο στὴν Ἀθήνα καὶ εἶχα γυρίσει στὴν ἐπαρχία μου. Κάποια τοπικὴ ἐφημεριδοῦλα ἐξεδίδετο τότε ἐκεῖ καὶ εἴχαμε συγκεντρωθεῖ κοντά της δυὸ-τρεῖς «μέλλοντες Ἀκαδημαϊκοὶ πολῖται».

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη παληὸς φίλος, ἄλλος συντάκτης τῆς «Ἀκροπόλεως», ὁ βουλευτὴς κ. Β. Κυρέλλος, ἔλαβε ἀπὸ τὸ μακαρίτη Β. Γαβριηλίδη μιὰ ἐπιστολή, διὰ τῆς ὁποίας τὸν παρακαλοῦσε νὰ τοῦ συστήση ἕναν ἀνταποκριτὴ γιὰ τὴν «Ἀκρόπολι», «νέον μὲ κέφι δημοσιογραφικό», ὅπως τοῦ ἔλεγε. Ὁ κ. Κυρέλλος ἐσύστησε ἐμένα καὶ μετὰ 2—3 μέρες ἔλαβα τὸ δελτίο τοῦ ἀνταποκριτοῦ σὲ χοντρὸ χαρτί. Τότε γιὰ πρώτη φορὰ εἶδα καὶ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Β. Γαβριηλίδη μὲ χοντρὴ γραφή, σὰν νὰ ἦταν παράταξις ραβδιῶν!

Ἄρχισα λοιπὸν νὰ τηλεγραφῶ στὴν «Ἀκρόπολι» τὰ γεγονότα τῆς ἐπαρχίας μου. Ἡ κάθε λέξι ἐστοίχιζε τότε 2 1)2 λεπτὰ καὶ τὴν ἀπόδειξι τῶν τηλεγραφημάτων μοῦ τὴν ἐξωφλοῦσε τὸ Πρακτορεῖο τῶν Ἐφημερίδων.

Ἐπίσης γιὰ λόγους οἰκονομίας ἔστελνα συχνὰ ἀντὶ τηλεγραφημάτων, ἀνταποκρίσεις γραμμένες σὲ βραχεῖες ἐπιστολὲς ποὺ στοίχιζαν μιὰ δεκάρα, ἢ σὲ φακέλλους ποὺ ἔκοβα τὶς ἄκρες των κι' ἐπλήρωνα μιᾶς πεντάρας γραμματόσημο!

Τὸ ἴδιο βράδυ τὸ ταχυδρομεῖο ἐμοιράζετο στὴν «Ἀκρόπολι» καὶ τὴν ἑπομένη ἡ εἰδήσεις ἐδημοσιεύοντο ὑπὸ μορφὴν τηλεγραφημάτων, ὅπως θὰ ἐδημοσιεύοντο κι' ἂν ἦσαν ἀληθινὰ τηλεγραφήματα.

Ἡ ἔμπνευσί μου αὐτὴ ἔκαμε ἐντύπωσι στὸ Γαβριηλίδη καὶ μοῦ αὔξησε τόν... ἀριθμὸ τῶν λέξεων τῶν τηλεγραφημάτων ποὺ δὲν ἔστελνα. Ἔμενε δὲ ἀπὸ ὅλο μου τὸ ρεπορτάζ εὐχαριστημένος καὶ μοῦ ἔγραψε, θυμᾶμαι, ὅταν κατέβω στὴν Ἀθήνα, νὰ πάω νὰ τὸν συναντήσω.

* * *

Συνέβη ὅμως τότε τὸ ἑξῆς ἀπρόοπτο:

Ἀνταποκριτὴς τοῦ «Χρόνου» τοῦ κ. Χαιροπούλου ἦταν τότε στὴ Θήβα ἕνας δικηγόρος καὶ πολιτευόμενος, ὁ μακαρίτης Νίκος Τασούλης, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε δυστυχῶς πολὺ νέος.

Ὡς ἐπαρχιώτης δικηγόρος, ὁ Τασούλης ἐπολιτεύετο κατὰ κανόνα καὶ τὰ εἶχε βάλει μὲ τὸν ἀστυνόμο ἑνὸς χωριοῦ τῶν Πλαταιῶν. Μιὰ μέρα λοιπὸν τοῦ Ἰουλίου ποὺ ἐπανηγύριζε τὸ χωριὸ τὴν τοπικὴ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ εἶχαν τὸν ἐτήσιο χορὸ στὸ «ντιβάνι», στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, ἐπῆγε κι' ὁ ἀστυνόμος νὰ χορέψη. Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο δυσαρέστησε τοὺς νέους τοῦ χωριοῦ, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπεδοκίμασαν — ἄγνωστον γιατὶ — καὶ ἀποσύρθηκαν μὲ τὶς κοπέλλες ἀπ' τὴν πλατεῖα. Ὁ ἀστυνόμος ὅμως ἐχόρεψε, ἔπειτα δὲ κάλεσε καὶ τοὺς δυὸ-τρεῖς χωροφύλακες ποὺ εἶχε μαζύ του καὶ τοὺς διάταξε νὰ συλλάβουν τοὺς χωρικούς.

Αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ διακοπῆ ὁ χορός, νὰ χαλάση τὸ γλέντι, ἀλλὰ καὶ νὰ ξεθυμάνη καὶ ὁ πολιτευόμενος δικηγόρος Τασούλης κατὰ τοῦ ἀστυνόμου, τὸν ὁποῖο βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ μεταθέση.

Ἔστειλε λοιπὸν μιὰ μακροτάτη ἀνταπόκρισι στὸ «Χρόνο» καὶ τὴν ἑπομένη, τὸ συνηθισμένο αὐτὸ ἐπεισόδιο τοῦ χωριοῦ εἶχε λάβει τρομακτικὰς διαστάσεις στὴν «τελευταία ὥρα», μὲ ἐπικεφαλίδες «*Κατάλυσις τῶν ἀρχῶν ἐν Θήβαις*». «*Σύλληψις τοῦ ἀστυνόμου κτλ. κτλ.*».

Ὁ Γαβριηλίδης, μόλις τὰ διάβασε ὅλ' αὐτὰ καὶ εἶδε ὅτι δὲν εἶχεν εἴδησι σχετικῶς ἡ «Ἀκρόπολις», ἐθύμωσε κι' ἀμέσως μοῦ ἔστειλε τὴν ἑξῆς «βραχεῖαν» ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν κρατῶ ἀπὸ τότε γιὰ σουβενίρ καὶ ἡ ὁποία ἔγινε ἀφορμὴ στὴν μακρὰν κατόπιν φιλία μας — γιατὶ ὁ κ. Σταματίου κι' ἐγὼ δὲν τὸν ἐγκαταλείψαμε ποτέ, παρὰ μόνον ὅταν ἐπεδόθημεν εἰς νέα ἐπαγγέλματα, καὶ μᾶς ἀγαποῦσε ἐξαιρετικὰ κι' αὐτός. Τὶς πλέον χαρακτηριστικὲς ἐπιστολὲς τοῦ Γαβριηλίδη τὶς κρατοῦσα ἀπὸ τότε ἀνελλιπῶς, καὶ θὰ δημοσιευθοῦν μὲ τὴ σειρά τους στὸ «Μπουκέτο».

Μοῦ ἔγραφε λοιπὸν ὁ πρύτανις τῶν Ἑλλήνων δημοσιογράφων:

«*Ἀγαπητέ μου,*

Εἴδατε τί ἔγραφεν ὁ σημερινὸς «Χρόνος» γιὰ τὰς σκηνὰς τῆς ἐπαρχίας σας; Πῶς συνέβη καὶ δὲν εἶχεν ἡ «Ἀκρόπολις» εἴδησιν; Ἤσο τυχὸν ἄρρωστος; Περαστικά σου. Ἂν πάλιν ἦσο καλὰ καὶ δὲν μᾶς τὸ ἔγραψες, πάλιν περαστικά σου».

Σός. Β. Γαβριηλίδης.

Ἔσπευσα τότε νὰ γράψω ἀμέσως στὸ Γαβριηλίδη ὅτι δὲν συνέβη τίποτε τὸ ἄξιον ν' ἀναγραφῆ κι' ὅτι ἐξεπίτηδες ἐξωγκώθηκαν κοινὰ καὶ συνηθισμένα πράγματα. Εὐτυχῶς ἐδημοσιεύθησαν συγχρόνως ἀθρόες διαψεύσεις τῶν ἀρχῶν κι' ἔτσι ἐπανῆλθε ἡ ἐκτίμησις τοῦ διευθυντοῦ μου καὶ πάλιν ὡς πρὸς ἐμέ, εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον.

* * *

Τὴν ἴδια ἐποχὴ συνέβη καὶ μιὰ ἄλλη παρεξήγησις, ἀπὸ ἄλλον ἀνταποκριτήν, τῆς «Ἀστραπῆς» τοῦ Γιολδάση αὐτόν, τὸν μακαρίτη Εὐκλείδην Βαγιάνην, ἀρχαιολόγο, δημοσιολόγο καὶ λίγο ἀτ' ὅλα!

Μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συμπληρώση τὴν διακόσμησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καλοχτένους, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀνοικοδομήσει ἡ μακαρίτισσα βασίλισσα Ὄλγα, ὁ Βαγιάνης ἔγραψε στὴν ἐφημερίδα του ὅτι «*ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου ἀκούονται τὴν νύκτα... ἤχοι ὁμοιάζοντες μὲ δυνατὴν βοὴν ἀέρος, ἢ μὲ τὸ μούγκρισμα κοπαδιῶν ἀπὸ... βώδια, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔκαμε τοὺς γείτονας ν' ἀνησυχοῦν καὶ ὅλον τὸν πληθυσμὸν τῆς πόλεως νὰ τρέχη πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ πλουτίζη φυσικὰ τὸ ταμεῖον της!*».

Ἐπειδὴ ἐπίσης ὁ μακαρίτης Βαγιάνης μαζὺ μ' ὅλ' αὐτὰ ἀνέγραφε καὶ γιὰ τὴν ἀνακάλυψη μιᾶς προφήτιδος διδασκαλίσσης τοῦ χωριοῦ Μπάλτσα, ἡ ὁποία δῆθεν ἔκανε... θαύματα, ὁ Γαβριηλίδης μοῦ ἔγραψε νὰ τοῦ τηλεγραφήσω τί συμβαίνει μ' ὅλ' αὐτὰ τὰ «*νυκτερινὰ μουγκρίσματα καὶ τὴν προφήτιδα*» καὶ ἂν πρέπει νὰ στείλη ἐπὶ τόπου εἰδικὸν ἀπεσταλμένον!

Τοῦ ἀπάντησα ἀμέσως ὅτι ὅλ' αὐτὰ ἦσαν δημιουργήματα τῆς φαντασίας τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἀστραπῆς», ὅστις ἦτο καὶ... ἐπίτροπος τοῦ ναοῦ καὶ ὅτι ἡ προφῆτις δὲν ἔκαμε ἄλλο θαῦμα ἀπὸ τὸ νὰ γίνη... ποίημα τῶν διαδηλωτῶν τῶν δημαρχιακῶν ἐκλογῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἱ ὁποῖοι ἐτραγουδοῦσαν:

Μᾶς τὸ εἶπεν ἡ δασκάλα — *Γιὰ νὰ δώσουμε ὅλοι μαῦρο*
Τῶν Μπαλτσίων ἡ κουτσὴ — *Τοῦ Θωμᾶ τοῦ παπουτσῆ!*

Ὁ Θωμᾶς Σαχάλας (ὁ παπουτσῆς τοῦ τραγουδιοῦ) ἦταν ὑποψήφιος Δήμαρχος Θηβῶν καὶ ἀπέτυχε κατὰ τὰς ἐκλογάς.

Ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἀστραπῆς» ἐθύμωσε γιατὶ ἀπεκάλυψα τὴν ἀλήθεια κι' ἄρχισε ν' αὐξάνη τὰ θαύματα, τὰ μουγκρητὰ καὶ τὶς ἀνταποκρίσεις του, ὥς ποῦφτασε ὁ Σεπτέμβριος καὶ κατέπλευσα στὴν Ἀθήνα γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο.

Τότε ἐπρωτογνώρισα προσωπικῶς τὸν μακαρίτη Γαβριηλίδη.

ΚΡΟΥΠ

Ὁ Βλάσιος Γαβριηλίδης

δυναμοῦσε μὲ νόμο ἀταραβίαστο, ὁ ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΗΤΑΝ ΑΠΟΛΥΤΟΣ. Ὁ σεβασμὸς αὐτὸς γινόταν πιὸ ἱερός, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟ. Παρὰ τὴν ἱερότητα ὅμως τῆς παραδόσεως αὐτῆς, ὁ Σκαλτσᾶς, φαίνεται, πῶς «*ἐπεχείρησε νὰ ἐξαναγκάση τὴν Κρυστάλλω ὅπως δεχθεῖ τὸν ἔρωτά του*». Ἀλλ' ἡ ἡρωϊκὴ Κρυστάλλω τὸν ἀπεστόμωσε διαδηλώνοντας τὴ λατρεία της στὸ Διάκο, ὅπως λέει τὸ πρῶτο δημοτικὸ τραγοῦδι:

«*Θέλω τοῦ Διάκου τὸ σπαθὶ στρῶμα γιὰ νὰ κοιμᾶμαι,*
τὸ χέρι του προσκέφαλο, σκέπασμα τὰ μαλλιά του».

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ἡ ἀλήθεια κι' ἂν ταπεινωθεῖ, κι' ἂν συρθεῖ στὸ χῶμα, πάλι θὰ ὑψωθῆ. Ἡ αἰωνιότης εἶνε δική της.

Κουλέν.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πικρή, ἄμα τὴ γευθοῦμε ὁλάκαιρη.

Γ. Ἔλλιοτ.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε τὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ ἡ δικαιοσύνη εἶνε ἡ ἐφαρμογή της.

Ἔμερσον.